

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ครึ่ง เป็นสินค้าส่งออกของประเทศไทยที่ทำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมาก และความต้องการการส่งออกครึ่งของประเทศไทยนั้นมีแนวโน้มที่ดี เนื่องจากตลาดต่างประเทศยังมีความต้องการครึ่งจากประเทศไทยอยู่อีกมาก เช่น ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นลูกค้านำเข้าครึ่งที่สำคัญที่สุด รองลงมาได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา แคนาดา เยอรมันตะวันตก สหราชอาณาจักร และปากีสถาน แต่เท่าที่ผ่านมาการส่งออกครึ่งของประเทศไทยมีปริมาณไม่ค่อยสม่ำเสมอสังเกตได้จากปีพ.ศ. 2526 ประเทศไทยมีการส่งออกครึ่งรวมทั้งสิ้น 9,423,153 กิโลกรัม แต่ในปีพ.ศ. 2527 มีปริมาณการส่งออกครึ่งรวมทั้งสิ้นเพียง 4,628,120 กิโลกรัม จนถึงปีพ.ศ. 2530 มีปริมาณการส่งออกครึ่งรวมทั้งสิ้น 7,685,583 กิโลกรัม (ตารางที่ 1) สาเหตุที่การส่งออกครึ่งของประเทศไทยมีปริมาณไม่ค่อยสม่ำเสมอ เพราะปริมาณการผลิตครึ่งในประเทศไม่แน่นอน เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเพาะเลี้ยงครึ่งเป็นอาชีพรอง เกษตรกรจะทำการเพาะเลี้ยงครึ่งหรือไม่ขึ้นอยู่กับราคาการรับซื้อครึ่งของปีก่อนเป็นสำคัญ ประกอบกับเกษตรกรยังขาดความรู้ความชำนาญตลอดจนวิธีการเพาะเลี้ยงครึ่งให้ได้ผลผลิตสูงและมีคุณภาพดี และเกษตรกรยังถูกกดราคารับซื้อครึ่งจากพ่อค้าคนกลางเนื่องจากเกษตรกรเป็นผู้เพาะเลี้ยงรายเล็กรายน้อยกระจัดกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ไม่มีการรวมกลุ่มจึงทำให้ไม่มีอำนาจในการต่อรองด้านราคากับพ่อค้าคนกลาง

ตารางที่ 1 ปริมาณและมูลค่าครั่งส่งออกของประเทศไทยแยกรายชนิด

ชนิด	พ.ศ. 2523		พ.ศ. 2524		พ.ศ. 2525		พ.ศ. 2526	
	กิโลกรัม	บาท	กิโลกรัม	บาท	กิโลกรัม	บาท	กิโลกรัม	บาท
เชลล์เล็ก	34,250	997,492	26,507	1,139,140	322,260	11,287,907	371,275	15,083,474
ครั่งแผ่น	37,375	881,678	--	--	--	--	--	--
ครั่งเม็ด	5,405,312	107,924,804	2,594,882	82,857,996	5,978,248	187,544,497	8,988,497	270,061,555
ครั่งดิบ	78,627	1,668,986	17,854	575,307	4,238	84,524	780	11,223
ผลิตภัณฑ์ครั่งอื่น ๆ	8,256	841,956	2,845	401,048	56,696	2,447,041	62,601	2,558,702
รวม	5,563,820	112,314,916	2,642,088	84,973,491	6,361,442	201,363,969	9,423,153	287,714,954

ชนิด	พ.ศ. 2527		พ.ศ. 2528		พ.ศ. 2529		พ.ศ. 2530	
	กิโลกรัม	บาท	กิโลกรัม	บาท	กิโลกรัม	บาท	กิโลกรัม	บาท
เชลล์เล็ก	21,369	2,668,575	165,022	23,265,397	258,134	18,800,211	292,872	13,245,349
ครั่งแผ่น	--	--	--	--	--	--	--	--
ครั่งเม็ด	4,605,714	476,486,284	6,258,063	558,825,529	7,785,308	372,744,790	7,333,943	267,723,061
ครั่งดิบ	--	--	630	34,844	3,900	113,540	50,000	1,375,485
ผลิตภัณฑ์ครั่งอื่น ๆ	1,037	298,066	2,328	992,356	7,820	3,454,312	8,768	4,837,597
รวม	4,628,120	479,452,925	6,426,043	583,118,126	8,005,162	395,112,853	7,685,583	287,181,492

ที่มา : กรมศุลกากร

การส่งออกครึ่งของประเทศไทยต้องแข่งขันกับประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นผู้ผลิตครึ่งที่สำคัญของโลก แต่ลักษณะการผลิตผลิตภัณฑ์ครึ่งเพื่อการส่งออกจำหน่ายต่างประเทศของประเทศไทยและประเทศอินเดียนั้นแตกต่างกันกล่าวคือ ประเทศอินเดียมีการแยกพันธุ์ครึ่งไว้หลายพันธุ์ ตามคุณภาพของครึ่งดิบ เพื่อนำไปผลิตครึ่งเม็ดและแปรรูปเป็นเชลลิกที่มีคุณภาพดีในลักษณะค่อนข้างเป็นอุตสาหกรรมมากกว่าของประเทศไทย และเพื่อควบคุมการส่งออกประเทศอินเดียจึงได้ออกกฎกระทรวงมิให้มีการส่งออกครึ่งเม็ดไปจำหน่ายต่างประเทศ แต่กฎนี้สามารถจะเปลี่ยนแปลงได้ เป็นครึ่งคร่าวตามแต่สถานการณ์และการร้องขอของผู้ประกอบการค้า ดังนั้น ประเทศอินเดียจึงรองความเป็นผู้ทำการส่งออกเชลลิกที่สำคัญ ส่วนประเทศไทยลักษณะการผลิตส่วนใหญ่เป็นครึ่งเม็ดเพื่อการส่งออกจำหน่ายต่างประเทศโดยตรงและประเทศที่รับซื้อครึ่งเม็ดก็เพียงแต่คัดเลือกคุณภาพของครึ่งดิบให้ตรงตามมาตรฐานที่แต่ละประเทศกำหนดไว้ โดยไม่กำหนดมาตรฐานไว้สูงมากนัก ประกอบกับประเทศญี่ปุ่นมิได้มีการกำหนดภาษีอากรขาเข้าผลิตภัณฑ์ครึ่งประเภทต่างๆ ยกเว้นเชลลิก เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นต้องการส่งเสริมและคุ้มครองอุตสาหกรรมการผลิตเชลลิกในประเทศ นโยบายภาษีนี้จึงมีผลกระทบต่อ การส่งออกผลิตภัณฑ์ครึ่งของประเทศไทยที่ส่งไปยังประเทศญี่ปุ่น ดังนั้นประเทศไทยจึงเป็นผู้ส่งออกครึ่งเม็ดที่สำคัญของโลกตลอดมา การแก้ไขปัญหาความไม่แน่นอนของปริมาณการผลิตครึ่งจำเป็นต้องมีการส่งเสริมการเลี้ยงครึ่งในประเทศให้ถูกวิธี เพื่อเพิ่มปริมาณและคุณภาพให้ได้ดียิ่งขึ้น โดยการส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีต้นไม้อยู่ตามหัวไร่ปลายนาที่สามารถเลี้ยงครึ่งได้โดยใช้ประโยชน์จากต้นไม้เหล่านั้น โดยการนำครึ่งมาเพาะเลี้ยง ซึ่งใช้เวลาออกเหนือไปจากการประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมอย่างอื่น ผู้ที่มีความสนใจในการเพาะเลี้ยงครึ่งแต่ไม่มีต้นไม้เป็นของตนเองก็สามารถเพาะเลี้ยงครึ่งได้โดยการหาเช่าต้นไม้ที่สามารถเลี้ยงครึ่งได้ และทำการเพาะเลี้ยงจากต้นไม้ที่เช่าเป็นการเสริมรายได้จากอาชีพหลักได้เป็นอย่างดีและยังไม่สิ้นเปลืองเวลาในการทำอาชีพหลักด้วย ตลอดจนควรมีการส่งเสริมให้มีการลงทุนปลูกสร้างสวนป่าที่เหมาะสมแก่การเพาะเลี้ยงครึ่ง เพื่อที่จะสามารถควบคุมต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพและปริมาณการผลิตให้มีความแน่นอนมากยิ่งขึ้นทั้งยังได้ประโยชน์จากต้นไม้ในภายหลังอีกด้วย หน่วยงานในประเทศไทย

ที่ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักการเพาะเลี้ยงครั้งได้แก่ ฝ่ายวิจัยของป้า กองวิจัย
ผลิตผลป้าไม้ กรมป้าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งมีสถานที่ช่วยส่งเสริม
การเพาะเลี้ยงครั้ง 4 แห่ง คือ

1. สถานีวิจัยผลิตผลของป้า อำเภอกูกระดิง จังหวัดเลย
2. สถานีวิจัยผลิตผลของป้า อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
3. สถานีวิจัยผลิตผลของป้า อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
4. สถานีวิจัยผลิตผลของป้า อำเภอสุวรรณคโลก จังหวัดสุโขทัย

สถานีวิจัยทั้ง 4 สถานีเป็นสถานที่ช่วยส่งเสริมให้เกษตรกรที่สนใจใน
การเลี้ยงครั้งรู้จักการเพาะเลี้ยงครั้ง ให้คำปรึกษาแนะนำทางวิชาการเกี่ยวกับ
การเพาะเลี้ยงครั้ง และการใช้ประโยชน์ของครั้ง จัดสาธิตและฝึกหัดการเพาะ
เลี้ยงครั้งแก่ประชาชนตามท้องที่ต่าง ๆ แจกพันธุ์ไม้เลี้ยงครั้งและให้ยืมครั้งพันธุ์
และอบรมการเพาะเลี้ยงครั้งตามที่เกษตรกรขอมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความไม่แน่นอนของปริมาณผลผลิตครั้งให้ลดน้อยลง
และทำให้คุณภาพของครั้งสูงขึ้น เพื่อสามารถส่งออกไปแข่งขันกับตลาดต่างประเทศ
ได้ จึงจำเป็นต้องมีการส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงครั้ง
เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น โดยให้สามารถผลิตครั้งได้ทั้งปริมาณและคุณภาพที่สอดคล้อง
กับความต้องการของตลาด จึงควรมีการศึกษาถึงการวิเคราะห์ต้นทุนและผล
ตอบแทนจากการลงทุนเลี้ยงครั้ง วัตถุประสงค์ที่สำคัญ ๆ ในการศึกษาครั้งนี้ คือ

1. ศึกษาต้นทุนจากการปลูกสวนป้าก้ามปูเพื่อใช้ในการเพาะเลี้ยงครั้ง
2. ศึกษาวิธีการเลี้ยงครั้งจากสวนป้าก้ามปูที่ปลูกและจากการเช่า
ต้นไม้ที่สามารถเพาะเลี้ยงครั้งได้
3. ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนเลี้ยงครั้งแบบปลูกสวนป้า
ก้ามปู และจากแบบที่เช่าต้นไม้ที่สามารถเพาะเลี้ยงครั้งได้
4. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการลงทุนเลี้ยงครั้ง

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น แยกการศึกษาออกเป็น 2 กรณีคือ ศึกษาข้อมูลต้นทุนของการปลูกสวนป่าก้ามปูที่ใช้ในการเพาะเลี้ยงครั้ง ตั้งแต่การเริ่มปลูก การบำรุงรักษา การเพาะเลี้ยงครั้งบนต้นก้ามปูที่ปลูก การตัดแต่งกิ่งก่อนและหลังการเพาะเลี้ยง โดยถือระยะเวลาการปลูกจนต้นก้ามปูอายุ ประมาณ 30 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ต้นก้ามปูบางส่วนเริ่มทрудโทรม อีกกรณีหนึ่ง ศึกษาข้อมูลต้นทุนเกี่ยวกับการเลี้ยงครั้งด้วยการเข้าต้นไม้ที่สามารถเพาะเลี้ยงครั้ง ได้จากเกษตรกร 10 ราย เริ่มตั้งแต่ประเภทของต้นไม้ที่เหมาะสมแก่การเข้าในแต่ละครั้ง การเพาะเลี้ยงครั้งบนต้นไม้ที่เข้า การเก็บผลผลิต ตลอดจนการจำหน่ายผลผลิต ระยะเวลาการศึกษา 11 ปี เนื่องจากเพื่อให้เหมาะสมกับอายุการใช้งานของอุปกรณ์การเกษตรที่มีอายุการใช้งานนานที่สุด

ขอบเขตพื้นที่ที่ทำการวิจัย ด้านการปลูกสวนป่าก้ามปูเพื่อใช้ในการเพาะเลี้ยงครั้ง กำหนดเฉพาะสถานีวิจัยผลิตผลของป่า กรมป่าไม้ ที่จังหวัด นครราชสีมา และจังหวัดเลย โดยใช้พื้นที่ในการวิจัยแห่งละ 300 ไร่ เพื่อให้เหมาะสมกับกำลังความสามารถของอุปกรณ์การเกษตร สำหรับด้านการเลี้ยงครั้ง ด้วยวิธีเข้าต้นไม้ที่สามารถเพาะเลี้ยงครั้งได้ กำหนดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะจังหวัดที่มีการเพาะเลี้ยงครั้ง คือ จังหวัดเลย บุรีรัมย์ อุตรดิตถ์ ขอนแก่น และมหาสารคาม

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

คำศัพท์ในงานวิจัยให้หมายความตามต่อไปนี้

1. ครั่ง (Lac) หมายถึง ผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่ได้จากแมลงครั่ง
2. แมลงครั่ง (Laccifer lacca, Keer.) หมายถึง แมลงประเภทเพี้ยชนิดหนึ่งอยู่ในตระกูล Lacciferidae ซึ่งขับระบายยางครั่ง
3. ยางครั่ง (Lac resin) หมายถึง วัตถุที่ขับระบายออกมาจากตัวแมลงครั่ง

4. ครั่งดิบ (Stick lac) หมายถึง ยางครั่งซึ่งเอากิ่งไม้ออกและตากแห้งแล้ว
5. ครั่งเม็ด (Seed lac) หมายถึง ครั่งดิบที่ผ่านการบดย่อยให้เป็นเม็ดและล้างให้สะอาดแล้ว
6. เชลแล็ก (Shellac) หมายถึง ครั่งดิบหรือครั่งเม็ด ที่เอาวัตถุที่ไม่หลอมละลายออกโดยวิธีใช้ความร้อนหรือสารละลาย แล้วนำมาทำให้เป็นแผ่นหรือเกล็ดเล็ก ๆ และบาง ๆ
7. ต้นไม้เลี้ยงครั่ง (Lac Host Tree) หมายถึง ต้นไม้ที่แมลงครั่งใช้อาศัยและเจริญเติบโตได้

แนวเหตุผล ทฤษฎีที่สำคัญ หรือสมมติฐานในการวิจัย

เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย จึงมุ่งศึกษาเพื่อตอบคำถามต่อไปนี้คือ

1. ต้นทุนที่สำคัญมากที่สุดของการเลี้ยงครั่งด้วยวิธีปลูกสวนป่าก้ามปู เพื่อใช้ในการเพาะเลี้ยงครั่ง คือ ต้นทุนในการปลูกและการบำรุงรักษาต้นไม้ที่ปลูก ส่วนวิธีเข้าต้นไม้เพื่อเพาะเลี้ยงครั่ง ต้นทุนที่สำคัญที่สุดคือค่าครั่งพันธุ์
2. ต้นทุนการผลิตครั่งดิบต่อ 1 กิโลกรัมของวิธีเพาะเลี้ยงครั่งด้วยวิธีการปลูกสวนป่าก้ามปูเพื่อใช้ในการเพาะเลี้ยง จะสูงกว่าวิธีเพาะเลี้ยงครั่งด้วยวิธีเข้าต้นไม้ที่สามารถเพาะเลี้ยงครั่งได้

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยสังเกตการณ์สภาพทั่วไปของการปลูกสวนป่าก้ามปูเพื่อใช้ในการเพาะเลี้ยงครั่ง การเพาะเลี้ยงครั่งจากต้นก้ามปูที่ปลูกจนกระทั่งตัดเก็บครั่งเมื่อแก่ โดยการสอบถามเจ้าหน้าที่ของสถานีวิจัยผลิตผลของป่า ที่อำเภอกลางดง จังหวัด

นครราชสีมา เจ้าหน้าที่ของสถานีวิจัยผลิตผลของป่าที่อำเภอภูกระดึง จังหวัดเลย และสอบถามเกษตรกรที่ทำการเลี้ยงครั้งด้วยวิธีเข้าต้นไม้ที่สามารถเพาะเลี้ยงครั้งได้กับเจ้าหน้าที่ของสถานีวิจัยผลิตผลของป่า ที่เป็นผู้ควบคุมแปลงสาธิต โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากประชาชนที่เป็นเกษตรกรที่ทำการเลี้ยงครั้งด้วยวิธีเข้าต้นไม้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะ จังหวัดเลย บุรีรัมย์ อุตรธานี ขอนแก่น มหาสารคาม โดยใช้แบบสอบถาม (ภาคผนวก ข) เป็นแนวทาง

2. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร รายงาน หนังสือ ตำรา บทความ ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ได้แก่ กองวิจัยสินค้าและการตลาด กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กองวิจัยผลิตผลของป่า กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สมาคมครั้งไทย และค้นคว้าจากวารสาร ตำรา งานวิจัย และบทความที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดต่าง ๆ เช่น สถาบันวิทยบริการห้องสมุดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักหอสมุดห้องสมุดคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ห้องสมุด กรมป่าไม้ ห้องสมุดธนาคารกรุงเทพ จำกัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อให้ทราบถึงต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนเลี้ยงครั้งแบบปลูกสวนป่าก้ามปูเพื่อเลี้ยงครั้งและแบบที่เข้าต้นไม้ที่สามารถเพาะเลี้ยงครั้งได้
2. เพื่อเป็นแนวทางหรือให้ข้อมูลแก่ผู้ที่สนใจที่จะทำการเลี้ยงครั้งได้ใช้ในการประกอบการตัดสินใจ
3. เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้ทำการเลี้ยงครั้งได้ผลผลิตสูงและสม่ำเสมอ
4. เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการเพาะเลี้ยงครั้ง
5. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยราชการ ในอันที่จะสนับสนุนหรือส่งเสริมอาชีพการเพาะเลี้ยงครั้ง